euskal - oria

Umetxoentzat

NEGAREZ DAGOANARI MALKOAK LEGORTU

Andoni eta ... ...kide bereziak dirade naizta bat aberatza eta bestea beartsua izan. Ikastolara biak txiutxo justen dira.

Kepa, ikasle guztien artean txiroena daarik, argiena eta azkafena da. Askotan Andoni'ri laguntzen dio au edo ura nola egin edo esan bear dan asmatu eziñik estu eta lafi dabilenean, irakaslearen eñtarik izan ez dezan.

Andoni'k ere nolabait bere lagun maitiak egiten dion onari erantzun nai, eta etxean bazkaritan beretzat izaten dituan goxuak gorde, eta Kepa'ri ikastolara ekartzen dizkio.

Kepa ere bere amak asko maite du baña bere egiñala guztiak gutxi dira etxean bear-beañekoa dana ekartzeko, eta ezin dio bere semetxoari gozorik edo pozgafirik eskeñi. Ořegatik ain atsegin zaizkio Andoni'k ekartzen diskionak.

Beti biak alkañekin ibiltzen dira; baten jantzi apain eta txukunak eta bestearen soin arlote eta nařatzakatik ez balitz, anaiak dirala esan leike.

Goiz batean ikastolara etzan azaldu Kepa, eta Andoni añiturik zegoan; bere adiskidearen utz egite ařek kezka aundia ematen zion. "Gauza txařen bat gertatuko zitzaion—zion bere artian.—¿Gaxotu egin ote da?"

Ez. Beste zerbait du. Ařatsaldean bere etxeruntz abitu da Andoni, eta bidean arkitu du. Itun dago. Arpegian esagun du negar asko egin duala, eta Andoni'k arraz emanik eřukituta galdetzen dio:

—¿Goizean ikastolara ez etortzeko zer izan dek Kepa? ¿Ama gaxo edo?

—Ez, Andoni, ez. Ama osasun onakin zegok Jaunari eskeřak, eta ni ere bai.

—¿Zergatik ez aiz etoři ba?

—Beste gauza bat izan diagu.

—¿Zer ordia? Esaidak Kepa; badakik ire adiskide bereziena naizela, eta sinistu eidak i ain goibel ikustean ni ere asko atsekabetzen naizela. Badakik; anaiak bezela maite gaituk alkar. Naigabeak eta zorionak alkařekin igaro oi dizkiagu. Ařen ba, Kepa, ez adi ixilik egon. Nere laguntzarekin arindu albaleike ire gaurko zoritxařa, gertu niok alegin guztia eskeintzeko.

—Mila esker Andoni, ire eskeintzagatik. Baña alpeřik izango dituk ire laguntza guztiak. Entzun zak.

Gaur gabean, ez nere ama maiteak eta ez nik, non lo egiñik ez diagu izango, kalian ezpada. Dirurik ez diagu etxea ordaintzeko eta nagusiak etxeko gauza guztiak bereganatuko dizkik, diogun zořaren ordañez, eta gu etxetik kanpora esku utsik.

—¿Zer diok Kepa?

—¡Bai, Andoni, bai! Sei ilabete zor ditugula esan zidak amatxok.

—Eta, ¿zer da ori?

—II bakoitzian ogeitabost laurleko eman biar etxe jabeari eta sei ilabetian.

—Egunda bеřoigeita amar lauerleko zor dizkiozutela nagusiari eta ořegatik bialdu egin nai zaituztela ¿ezta ala?

—Bai.

—¿Eta ire amak zergatik ez dik ordaintzen?

—Ez daukalako, ez daukalako. ¡Gaxua! Negařez esan zitxian eta gero biak negar asko egin diagu. Gaur ezagutu diat amak zenbaterañoko maitasuna dikan. Emendik aufera ez nauk ikastolara etořiko, diru ori eskian bada ere osatu arte.

—¡Eneba! Asmatu diat Kepa; etzerate kalera juango.

—¡E! ¿Zer? ¿Nola? ¿Ezetz?

—Ara; neri amak erakutsi zidanetik itxu-lapikora dirua botatzen, aldetan lenen bete nairik, nere kutiziak menderatu, eta diru guztia bařura bota oi diat. Eta piskanaka egunda bеřogeita amařenbat laurleko osatu dizkiat. Zuen zořa ordaintzeko aterako dizkiat eta ořa zuen negar malkoak legortu.

—¡Andoni!

—Ez adi ba lotsatu eta besarkatu zak ire anaia.

—Baña... ¡Eskeřikasko! ¡Anaia, bai Andoni, anaia aiz neretzat diña ezpanaiz ere. Nere amatxori esatera goazen biok, lenbaiten negar malkoak legortu ditzan. ¡Zer poza artuko duan!

—Nik ere poz aundi bat nabaitzen diat iri eta ire amari zoriona eta pakea biurtu dizuetelako. Itxu-lapikoa oraindaño neria izan dek, baña auřerantzian an sartzen detan dirua iri laguntzeko izango diat, eta aitari ere esango zioat zuek etxia ordaintzeko dirurik ez dezutela izaten eta zerbait laguntzeko.

—¡Ori biotz aundia dek!

Alkarizketa onen ondorena jakiteko egun batzuek igaro dirala kontu egin ondoren, goazen Andoni bizi dan jauregi ederrera eta ikusi dezagun Kepa'ren ama. Iřipařez, zorion osoa dariola bere begi alaietatik, Andoni'ren ařebatxuak zaitzen, loretegian, bi umetxuak jolastuaz. Andoni eta Kepa anaiak bezela alkařekin bizi dirade. Orain ezdute etxea ordaindu beařik eta Andoni'ren aitak beste itxu-lapiko bat erosi du Kepa'k ere dirua auferatu dezan egunen batean len Andoni'k berari bezela, berak besten bateri negar malkoak legortu daizkion.

Maite izan zazute zuek ere itxu-lapikoa.

AMONATXO

Errera-Altza

Aspalditxoan ixilik egonagatik, beřiz ere emen naiz zerbait idatzi (onela deitu al baiezayoke) nayian.

Ikusten detenaz alpeřikakoa iduritzen zait emengo beste idazliai, danak ni baño obeagoak, deitzera jaraitzeko bakoitzak beiñ edo bitan egin zuten lanari bada ez da naikoa oyetan baliyo dezutela erakustia eta gero opořian gelditzia. Ia ba, Mendigolzale Eutsi, Zubi Ondo, Noizik bein, eta Altza gaiñ, zuen alpeřaldiak utsi eta beřiz ere ekiten diyozuten utzi ez biar zenduten lan ori.

BATZARRA. — Izpařingi ontan iragafi zuten bezela, juan dan ostiral iluntzean izan zan Eřera'ko batzokiyan, altzatar eta eřeratařak bilduaz batzařa izendatzeko Zumařaga'rako alduna.

Nolaz izpařingiko dei abek erderaz bakařik azaldu diran, galdera bat. ¿Ez alzaye egoki iduritzen Altza Buru Batzakoari euskeraz ere egitia dei abek? Eusko abertzaliak ez bagera sayatzen euskerari biar zayon begiramena edukitzen ezin genezake kejatu, askotan oi dan bezela, bestiak erdera bakařik erabiltziaz.

Itxaro degu emendik auřera euskeraz ere ikustia, onelaz erakuspen bat izango degu gure agintari diradenangatik.

ARPIDEA. — Eřera'ko Eusko Etxean dago irikiya arpide bat "Izaro ta "Osa suna" baporiak izan zuten txokian, bermeotar ařantzaliak biziya galdu zutenen sendi eřukitsuaren alde.

Zer esanik ez dago nola gelditu diran sendi famili oyek, eta gu abertzaleok biartuak gaude aldegun bezela laguntzera berari.

Egiya da arpide bat bestien uřena daukagula, bañan olakotan erakutsi biar degu zertarako dan abertzaletasuna: zoritxařean arkitzen diran anayari laguntzeko.

Ořegatik, itxaro degu beste arpideari bezela, oni ere lagunduko diyotela eřeratařak.

UDALA'ko BERRIK. — Altza'ko alkate Iriarte'tar Jon, eta Udal edo Ayuntamentu beřian jestore Hernandez'tar Joseba'k utzi dituzte beren kar guak Gipuzkoan gobernadore dagoenen gaiñ.

Itani

¿Muxin? Ez nik beintzat

Nunbait, igandeko giroa aparta izaki, eusko-olerkari onenaren omen apalera gabe — ez bai genun emen "españolik" nai — ařaunlari trebeen leia bizia txalotzeko. (Uztuře).

Ta nik neretzat artu...

Neroni aritu bai-nitzaion Leunda adiskideari ostegun edo ostiralez, estropadak zirala ta Lizardi'ren oroizkoa atzeratzeko alegiñean ...

Neronek esan oi baitet ez daia ludian ni estropada egunean Donosti'tik mugieraziko nauen gauzik. Eta "Uztuře"rekin antxe Urkizu aldean izandakoren bateri esan ere bein ta beřiz...

Ez ba ni iñor naizelakoan, baña estropadazale itxua izanik, norbaitek ain egoki ere estropadazaleoi ziria sartu nai izan digunean, neronek enbidoa jasotzea, ez da noski ain gauza "aldrebesa" izango.

—o—

Donostia'k bi egun ditu neretzat berezi-bereziak. Estropada egunak.

Ez Sebasten Donearen eguna, ez Ama Birjiñarenak ez dute neretzat ene eřiarekin lotzeko aiek añako indařik.

Baña bi egun aiexetan bai, beste ainbeste ta ainbesteren antzera Donostia'ri lotuta gelditzen naiz.

Urtean bi igande besterik eskatzen ez, ¿ta ori ere gelegia ote?

Alare...

—o—

Lizardi'ri begira jařita...

Berak saria irabazi zuan egunean Tolosa'ra azaltzerik izan ez nuala ta...

Bere eriotz samingařiak, gaxoaldi luzeak olean nendukala negařeragin zidala ta...

Bere oroiz len egindako jai aldirako oraindik osatu gabea nitzala ta...

Oraingo ontan kosta ala kosta azaltzea erabakia neukan.

—o—

Ala bear ordea.

Lengo aste ortantxe ibiltzeko gauza ez naizela euki nauan uxkeri bat sortu zait. Ibiltzeko gauza ez, ta ¿nola igoko nitzan ba iru ordu laurdeneko bidean?

Estropadak ikusteko gauza izan nitzan alare. (Lizardi'k barkatuko al zidan zeru goitik). Baña ez ařatsaldean "poxpoliñakin" Irun'a juateko.

¿Nere "adesioa" zergatik bialdu ez

—o—

nuan?

Ez baitzenuten ez "españolik" ez "españolkeririk" bear an. Ta ni zuekin ontan ere.

"Uztuře"ren gogaetak bera ainbat mindu nautelako, idatzi ditut idatzi leřo abetxek ere. Ez "españolkeriz".

Badakit nik bakařik utsegin banu iñortxo ere gogoratuko etzanik, baña askotxok "uko" egin nunbait, ta ořexek neroni ere mindu nau.

Nere ařazoiak ezer balio badute ořa or.

Ta nik "muxiñik" egin ez detala garbi geldi bedi.

LUZEAR

B A S K O S
EXIGID EN LAS TIENDAS
Achicoria "Baké"

Los mejores cuellos Flex flexibles
siempre nuevos, planchados por el fabricante, a siete céntimos y medio
Agencia en San Sebastián:
EL ANDORRANO :-: Garibay, 11

Andoain

OR KONPON'I. — Ostiraleko EL DIA izpařingian Euskal Ořian azaldu zan "Euskaldunak euskeraz" zure idazkia irakuři nuan.

Ain mamitsua ta ikasbide edeřekua ikus det nun biartua arkitzen naizen zorion maitekor bat emateko adiskide maitea.

Auřera ere jařaitu euskeraren alde aspertu gabe lana egiten bada Euzkadik seme on ta leyalen biařa dauka, euskera da Euzkadi'ren oñařiya ořegatik biartuak gaude erakustia euskaldun maketozaliai euskalduna dala lendabizi maitatu biar deguna, bada onek naiz gaur askok ez ezagutu nai bere Amatzaz Euzkadi, biyar onenian ezagutuko du bere eřua ta maitatu lezake baña atzeřitik etořitakuak ez, mingañez maitatu lezake biar bada bere ogiya emen arkitzen dualako. Baña nola ez baiduan bere Ama ezin maitatu biyotzez ta Euzkadi gure Abeřiya gaizkatzeko biyotzez maite izan biar. ¿Nola? Nun nai ta toki guzietan euskeraz itz egiñaz, idatziaz ta irakuřiaz ta beti beti beraren alde irtenaz ta euskaldunari maitetasuna beti edukiaz.

Utzi dezagun orain daukagun erdel zaletasuna, gure ele edeřa benetan maite ta zabaldu nai badegu, bada atzeřiko gauzetan bagaude ezin maite degu gure euskera.

Or Konpon adiskide jatořa jařai oraingo bideari, idatzi aspertu gabe euskeraren alde, jařaitzaliak ere izango dituzu ori dala Euzkadi'ren etorkizunaren bidea ta Euzkadi orduan azke ikusiko degu, beteaz ořela gure irakasle, Sabin aundiyaren naya gu Euzkadirentzat ta Euzkadi Jaungoikuarentzat.

ZUBI ONDO'ri. — Osteguneko ispařingian irakuři nuan zure lanixo mamitsu ura esanaz zeñen biařekua dan Zizurkil en jai aberkoya egitia, oraindik jauntxokeria dagoela eři ořetan ta.

Oso ondo derizkiot zure deya ori eskatuaz laguntza, ta ez det uste ukatuko dizutenik zuk izentatutzen dituzun eři oyek.

Nere laguntza eskeintzen dizut gaur bertatik. Naiz txiroa izan biyotz maitasunez betia izango dezu.

Agindu bada Zubi Ondo adiskide maitia, zure adiskide ta F. E. L. anaya dan "Patxi'ri"

JAYOTZA — Labayen'dar Antonio ren emazteak izan duan alabatxuari Maria Kruz izena jaři diote

Ama alabak ongi arkitzen dirade.

Zorionak ta azi zuen alaba Kristau on baten eran.

ZAKUR BAT ARKITU. — "Olabeřri" baseřian arkitzen da orain egun batzuek arkitu zuten eper zakur bat. Beraren jabiak beraren argi bidia nai badu eskatu leyoke Etxebeřia'tar Agustin'i, EL DIA onen banatzaliai.

Patxi

EUSKAL IRATSAIOAK

Gaur gure txanda degu

Donostiařena alegia. Ta badakizute donostiarak ez gerala nornai.

Bařiola andereñoa aitatu bearko auřena, andereñoa ta piano-jotzale bikaña dan aldetik. Len ere beste bein edo gure ifatsaioren batean aritua degu, ta Usandizaga ta abaren eresgairik egoki ta atsegiñenak joko dizkigu.

Enbil andereñoa. Au ere ezingo degu auřeneko aldiz azaltzen danik esan Len ere bein baño geiagotan jarduna baita. Oso du ifatetxerako abots berezia: goxoa ta atsegiña benetan. Iru bat abesti entzungo dizkiogu.

Bidal, ¿nork ez du Donostia ta Gipuzkoa osoan ezagutzen? ¡Gazte onen abotsa ez da gero nolanaikoa! Ta ez uste gurea, emengoa alegia, dalako "famatzen" dezunik, gaur antzokitan abesten duten askok nai lituzteke onen abeskera ta sasoia. "Mendi Mendiyan"go "Alare" bere abestirik kuřunenetakoa txit ederki abestu oi du. Ta gaur ere orixe eskeñiko digu, "Itzazu nitzaz kupira" ta "Tosca"ko "Addio" euskal izkiakin, batera. Txalo egingo diozute noski guziok berak entzungo ezpaditu ere.

Ituřizaga. Ona abeskoiti gazte beřia. Eusko Abesbatza'n egiten ari diranetako bat. Gaur du onek auřeneko aldia, ta ez guaz auřez ezer esateřa, bai baitakigu beři oek lařitu egiten zaizkigula. Gaur gabean ikusiko diagu zer aizen, adiskide.

Azkenik Aita Agiře, josulaguna, izango degu izlari. Iñaki Donearen jai auřetik, itzaldi xamur atsegin batean azaldu zigun, gipuzkoařok beti azaldu oi genion maitasun ta jalera, Gaur "Iñaki Deuna bizkaitařen zaindari" bezela azaltzekoa degu beřiz. Bizkaieraz egingo omen digu, baña gipuzkoar guziok ere eřex ulertzeko tankeran.

Ona ba gaurko gure ifatsaioa zernolakoa izango dan.

¡Ta larogeitabigařena degula!

Añorga

¿Zertarako Euskera Abertzaletasuna gabe??:

Gaur zoritxařez, eři askotan berdin gertatzen da, euskera gure izkuntza atzeratuta daukagula.

¿Nolako eřitan gertatzen da ori?

"Abertzaletasuna atzeratuta dagon eřian".

Euskeraren atzeratasuna, gurasoen eřua ere ba da.

Guraso asko dira beren seme ta alabari esaten diotenak:

—¡Ez itzegin euskeraz!...

¡A... guraso eřukaria, euskaldun txařa!

Ogoratuko zera bai, oraindik. Zure etxean sartzen balinbada, atzeřitar maltzuřa, zure seme ta alabari eidurik kentzen badiote bizia, zuk euskera kendu diozun bezela...

¡Orduan!... Ez negar egin berandu da ta!

Egia da: euskera bakařik ez da ezertarako, abertzaletasunik gabe.

Abertzaleak, biotza iriki bear degu euskera sartzeko, sartu ondoren ondo itxi ez igesitzeko.

Abeřia ez du euskerak bakařik azkatuko, baizik abertzaletasunak.

Lagundu abertzaletasunari, ta berakin lagunduko diozu euskerari.

Euskotar guztiok abertzale gutsuak baldin bagera, euskera indartuko degu.

Agur danok abertzaletu arte.

Gaizkatzalea

Siempre que el organismo se halle deprimido use el acreditado tónico VINO ONA. Fuente de energías.

Isasondo

EUSKO JAIAK. — Datořen igandian uri onetako Eusko Batzokiak eralduta, Urkia deritzayon baleran jaialdi bikañak jaři dituzte.

Balera ořetan Deun Gurutza deritzayon baseliza ospetsu bat degu, ta bertan jaupa nagusia, meza nagusia, goizeko 10'n izango da Ordizia'ko abes batzak abestuta.

Ařatsaldian itzaldi bikañak izango drade ,bada izlari ospetsuak itzegingo dute, ta ondoren Ordizia ta Legořetako espatadantzariak, eren dantza edeřak erakutsiko dituzte.

Ordizia, eBasain, Lazkau, Zaldibi. Alzaga, Arama ta Legořeta ko abertzalieri dei egiten zaie, ařen jaialdi onetara etoři ditezela

Orobat inguru guztietako mendigoizaliak Murumendialdeko mendi tontor onetara etoři gabe ez ditezela gelditu.

Jaialdi onen beři ondorengo egunetan Xirika'k emango emendizute, idazteko gogo apurbat artutzen asi emen ta. ...

Murumendi

Asteko sailla

Nere azken sailetan eřaten nuen, euskera delakoaren bidez, bear ginuela erdietsi gure azkatasuna ta ez dagoia beste bide zuzenagokorik; ¿baiñan oriako zer egin bear degu?

Lenbiziko geren artian euskera erabili beti: bada euskera ez dakitenak ta egiñala ezpadute egiten euskera ikasteko, idurtzen zait beinere ez dirala izango egiazko abertzaleak egia da geienak oituak gaudela erdaraz mintzatzen geren eguneroko eginkizunetan, bainan beartuak gaude bide ori uzten alde batera ta minizatu idatzi ongi edo gaizki euskeraz bakařik.

Penagaři da ikustea ainbertze gizon letradunak, euskeraz ongi dakitenak ta erdaraz aritzea, batez ere euskeldunen artian, gero naiko degu jendexea euskaraz ari dezaten olako izasbide okeřa eman ondoren.

Ořengatik euskeldun guziok abertzaak nola beartsuak, ogibide beredi bat dutenak ta ez dutenak jakintsuak ta ez diranak, eman dezagun toki guzietan jařai bide bat, bereziki dendetan. Auxe bai izango litzakela bide egokena euskera sařurazteko ta denbora bertan gure euskeltasuna erakutsi 'ta saleroslеena jakiteko.

Orai galde bat, dendak dituzten abertzaleak, ¿zergatik ez dute euskeraz ta erdaraz jartzen beren salcki idazkunak (rótulos)? Orai arte jařa daudena katsegiñekin ikusten ditugu, bainan oraindik oso gutxi dira: untan daukagu bertze bide bat kanpoko jendeari erakusteko gure bereztasuna.

Alkerdi

CASINO DE LA PLAYA
La Perla del Océano
PROGRAMA PARA HOY
De once y media a dos de la tarde, cocktail dancing.
De once a dos y media de la madrugada, dancing selecto.
En las dos sesiones tomará parte la gran pareja de bailes fantasistas LYS JOL y la orquesta Ramírez.

Miguel Larre
MEDICO - DENTISTA
CHURRUCA, 14, 1.°
Consulta de 9 a 1 y de 4 a 7

J. M. Ezcurdia
Dentista.
Plaza del Arenal, 3, segundo.
Teléfono 1-33-07

Teatro del Gran Kursaal
Gran Compañía de Opera Italiana
Compuesta de artistas de "La Scala" de Milán, "Reale" de Roma y "Colón" de Buenos Aires.
Director artístico: MANECCHIA.
Jueves 21 Septiembre, a las 10,30 noche
A. CHENIER
4 actos.-Música de U. Giordano
REPARTO
ANDREA CHENIER ... ... J. GAVIRIA
GERARD ... ... B. Franci
MADDALENA ... ... F. CAMPIÑA
BERSI ... ... T. GAMBOA
CONTESSA ... ... E. LUCI
INCREDIBILE y ABATINO ... ... GONZALO
MATTIEU ... ... BORDONALI
MASTRO DICASA y SCHMIT ... ... LANSKOY
DECORADO, CORO Y BAILE DEL LICEO DE BARCELONA
ORQUESTA SINFONICA DE SAN SEBASTIAN
DIRECTOR DE LA ORQUESTA:
M.° Comm. A. PADOVANI
PRECIOS DE LAS LOCALIDADES

	Ptas.
Butacas de Patio	25
Balcón primero	25
Butacas primer piso	15
Balcón primer piso	15
Balcón segundo piso	10
Butacas segundo piso	150
Primero Plateas	100
Palcos principales	60
segundos	

Estudios Mercantiles
El día 1.° de octubre se reanudarán las clases de preparación comercial que tanto éxito han venido teniendo en años anteriores en la popular ACADEMIA ESTORNES establecida en la calle Legazpi, núm. 5 de nuestra ciudad.
Esta vez se verán más concurridas por contar con la colaboración de más profesorado mercantil y establecerse además clases especiales para señoritas y dependientes de comercio.
Además de la Contabilidad, se prepararán en la citada Academia las siguientes asignaturas: Cálculos mercantiles, Correspondencia comercial, Reforma de letra y Caligrafía, Clasificación y Archivo, Taquigrafía, Mecanografía, Bancos, Cajas de Ahorros, Carrera de Comercio. Documentación mercantil, Contabilidad de empresas, Organización contable y Algebra financiera.
PROFESORADO:
Director: **Don Bernardo Estornés.** - *Perito-Profesor Mercantil y Publicista*
Don Agustín Zumalabe.-*Perito Mercantil,*
Don Mariano E. Lasa.-*Licenciado en Filosofía y Letras.*
Legazpi 5 — SAN SEBASTIAN — Teléfono 1-29-10

Agua de Alzola
Lo mejor para el lavado de la sangre y orina
Temporada oficial: 15 de Junio al 15 de Octubre
Gran Hotel del Balneario
Todo confort — Esmerada cocina — Precios moderados

J. M. SANSINENEA
GARIBAY, 5, 2.° :-: Teléfono 1-24-63
ENFERMEDADES DE LOS NIÑOS
Consulta: de tres y media a seis, excepto los miércoles y sábados
Consulta gratuita en la Gota de Leche

Esta casa ha montado recientemente la maquinaria más moderna en el ramo, que le permite hacer el recauchutado en 48 horas, las reparaciones en 24 y las vulcanizaciones de cámaras en 15 minutos
Cauchutados Betikó
Miracruz, 36. -- Teléfono 1-38-1
SAN SEBASTIAN

Doctor IRIGOYEN
MEDICO-DENTISTA
Fuenterrabía